

SANDs observationer ved omlægningen af hjemløseindsatsen II

Maj 2024

SAND – De hjemløses landsorganisation har siden omlægningen af hjemløseindsatsen blev besluttet, haft fokus på at samle erfaringer om og hvordan personer i hjemløshed oplever de indsatser omlægningen påvirker.

Vi har beskrevet en række observationer i november 2023. Her følger endnu en række.

Der lyttes ikke til den hjemløses ønsker og behov

Det er en intention i omlægningen af hjemløseindsatsen at hjemløse skal mere til orde. Handleplans arbejdet er endnu engang blevet fremhævet som værdifuldt. Der stilles nu krav om at der udarbejdes en handleplan, når man indskrives på et herberg, og det understreges, at borgeren skal inddrages mest muligt i handleplanen. Housing First tilgangen tilsiger at den hjemløse skal være omdrejningspunktet for handleplansarbejdet, dvs. det er den hjemløses ønsker og behov, handleplanen skal forholde sig til. Det er endda blevet slået fast, at hjemløse kan sige nej til en anvist bolig, hvis den slet ikke lever op til de kriterier den hjemløse har for en fremtidig bolig, uden at man bliver smidt ud af herberget eller af den boligsociale venteliste.

Vi ser desværre eksempler på kommuner, der synes de skal træffe beslutninger om hvad der er bedst for en borger i hjemløshed.

- En kvinde med slidgigt, der ikke kan gå på trapper, hvilket er velbeskrevet i handleplanen, får tilbudt en lejlighed på 3. etage. Hun gør opmærksom på at det ikke er en lejlighed hun kan benytte sig af og får at vide at hvis hun siger "nej" til lejligheden, får hun ikke et tilbud igen.
- En borger skal flytte fra et plejekollektiv ud i egen lejlighed. Han får to dage til at sige ja eller nej til lejligheden. Da ingen fra bostedet tager ansvar for at hjælpe borgeren med at få lavet en aftale om at se lejligheden eller har tid til at tage med ud for at se den, må han sige nej. Han har givet udtryk for at han gerne vil have hjælp til netop dette og har altid haft brug for relativ lang tid til at overveje tingene. Det er velbeskrevet i hans journal.
- Michael (navn ændret) bor på et herberg. Han har tidligere ansøgt hjemkommune om en plads på et § 107 tilbud, men har fået afslag. Sagen er anket og ligger nu i Ankestyrelsen. Michael holder møde med myndighedsrådgiver fra hjemkommunen hver 14. dag online. Møderne har udelukkende fokus på boligsøgning og Michael skal dokumentere, at han har søgt boliger. Michael kan ikke genkende egne drømme eller ønsker i handleplanen. Han har gentagne gange gjort opmærksom på det - uden held! Michael er under udredning i psykiatrien og har bedt myndighedsrådgiver om at indhente oplysninger herfra, som kan understøtte hans behov for § 107. Det nægter rådgiveren at gøre med en begrundelse om at det vil være at overbelyse sagen.

Manglende etableringshjælp

Efter 12 år som gadehjemløse og sofasurfer får Junior endelig bolig. Han mangler alt til boligen og søger kommunen om økonomisk hjælp til at indrette lejligheden.

Han får seng og dyne, men intet sengetøj.

Han får tre gryder, en pande, bestik, men ingen tallerkener.

Han får gardiner til soveværelset, der ikke passer.

Han får lamper og fatninger, men ingen pærer. Og ingen hjælp til opsætning, som han har gjort opmærksom på han ikke kan pga. dårlig hofte.

Han får et klædeskab, hvor der mangler hylde og skuffer.

Han får ingenting til stuen - "det er ikke livsnødvendig", lyder begrundelsen.

Det er et klædeskab der mangler skuffer og hylder heller ikke, kan man sige. Pointen er dog en helt andet: Housing First tilgangen arbejder ikke med om noget er livsnødvendigt. Den arbejder med at give hjemløse den bedst mulige start, gøre boligen til en base, der skal give mulighed for stabilitet og ro; for at føle sig hjemme.

Derfor har STAR, på politisk opfordring, udarbejdet en guide til kommunerne, hvor der slås et slag for at §§ 81 og 85 i Aktivlove bruges mere konstruktivt, så hjemløse kan indrette deres bolig til et hjem. Vi må konstatere at der mere end en vejledning til.

Desværre er hjemløse vant til at få afslag på afslag, og som Junior glad siger om kommunens mærkværdige prioriteringer: "mange får slet ingenting, når de flytter ind".

Kommuner der henviser til finansieringsselskaber ift. depositum til bolig

Vi har eksempler på kommuner, der beder en borger, der skal flytte i egen bolig og søger økonomisk hjælp til depositum om at sende dokumentation for at have spurgt et finansieringsselskab (kviklån) om lån. Det vil SAND betegne som dårlig rådgivning, da kviklån har en uforholdsmæssigt høj rentesats. Hjemløseren lægger op til at kommunen tager et større og hurtigere ansvar for at en borger i hjemløshed kommer i egen bolig. Herunder en rimelig lånemulighed eller tildeling af enkeltydelse – ikke lån med ågerrenter.

Smidt ud af ACT programmet og af den boligsociale venteliste

Ahmad (navn ændret) er blevet smidt ud af sit ACT forløb af kommunen, med en begrundelse om at han er usamarbejdsvillig. I den forbindelse tages han af den boligsociale venteliste. Han får ikke anden hjælp, til trods for at han har et stort støttebehov. Han har fået lavet en VUM, som han ikke er blevet partshørt i. På baggrund af VUM'en bliver han afvist på et herberg. Han ved ikke hvordan herberget har fået fat i VUM'en. Ahmed klager til Ankestyrelsen over at være blevet frataget sit ACT forløb og får medhold. Ankestyrelsen omgør afgørelse og siger bl.a. at kommune ikke bare kan fratage ham relevant støtte uden at give ham en anden passende støtte. Kommunen har endnu ikke tildelt Ahmed nogen anden støtte.

Bosætte sig i anden kommune end betalingskommunen

Borgeren i hjemløshed, der har ønske om at bosætte sig i en anden kommune end handle – og betalingskommunen, kan ikke få relevant hjælp og støtte. Både hjemløse og medarbejderne på herberger og forsorgshjem siger at det er svært for at finde brugbare løsninger, når en beboer vælger at bosætte sig i en anden kommune end betalingskommunen. Det kniber gevaldigt med 85a fra dag ét. Den nye kommune kan først visiteres/bevilge når borgeren har adresse i byen og er generelt uvillige til at tage imod borgere med støttebehov.

Indsnævring af målgruppen på herberger efterlader folk på gaden

I tilfældet med Ahmad og i mange andre tilfælde SAND har set, afvises hjemløse, der henvender sig til et herberg til trods for at de har massive problemer. Det kan være at man har en historik om at man er blevet smidt ud fra stedet før – og det kan være 5 år siden – eller være smidt ud fra et andet herberg. Der tages ikke stilling til det aktuelle behov, som der skal. (KAN DET UDDYBES JURIDISK?) Det store problem med at afvise hjemløse fra et herberg eller smide hjemløse ud fordi herberget ikke mener det er målgruppen for herberget, er at handlekommunen ikke orienteres om, at der er behov for en indsats, der ligger ud over det herberget har ressourcer og kompetence til.

Ifølge loven skal herberget informere handlekommunen om at en borger udskrives og begrunde

udskrivningen. I SAND har vi aldrig oplevet at en kommune pga. af denne viden henvender sig til borgeren for at de sammen kan finde et relevant tilbud eller ydelse, der kan træde i stedet for.

En af intentionerne med omlægningen med hjemløseindsatsen er at kommunen hurtigere skal tage ansvar for at finde en relevant og langsigtet løsning sammen med borgeren. Hvordan sikres det at borgere, der smides ud af et herberg eller forlader det uden en plan, får relevant hjælp, og får den hurtigt?

Det bør overvejes at herberger ikke må udskrive en borger før der er fundet et relevant tilbud, der kan træde i stedet for. Ligesom det er tilfældet i (FIND EKSEMPLER PÅ ANDEN LOVGIVNING).

Dem der har mest brug for hjælp, er de største tabere

De borgere i hjemløshed, der har de fleste og mest massive problemer er alt for ofte ikke omfattet af hjemløseindsatsen. De har ikke opfattet at der er en omlægning af hjemløseindsatsen. De har ofte kun sporadiske ophold på et herberg. Den lovgivningsmæssige indsnævring af målgruppen for herbergerne og herbergernes egen indsnævring, formoder vi at de mest "belastede" hjemløse borgere i stigende grad vil blive afvist fordi de er for "tunge". De efterlades til gaden uden hjælp.

Med den stadig stigende mangel på herbergspladser og den manglende mulighed for at klage over afvisning eller udskrivning fra herbergerne, vil denne problemstillingen forværres yderligere.

Vi har en SANDmand, som er under skarpt opsyn af kriminalforsorgen, har somatiske problemer og et massivt misbrug. Kriminalforsorgen er forundrede over at han ikke har noget tag over hovedet efter han er blevet smidt ud af herberget. SAND er forundret over at kriminalforsorgen ikke har taget ansvar for at han får tag over hovedet eller har fået opholdskommune og betalingskommune på banen med relevant hjælp.

Omlægningen af hjemløseproblemet har fokus på at nedbringe opholdstiden på herbergerne, får folk i egen bolig med mindst mulig bostøtte og nedlægge herbergspladser - ikke at tage hånd om borgere i hjemløshed.

Tvungen opskrivning på venteliste til bolig. Krav i husreglerne.

Kommunen undlader at sende afgørelser til Ankestyrelsen.

Der mangler herbergspladser og der mangler boliger.